

Завршни рачун

У недељама у којима је разматран први извештај Државне ревизорске институције о завршном рачуну буџета Србије, готово да нико није поменуо сам завршни рачун и проблематичност начина на који је тај документ конципиран. Предмет коментара су биле, с правом, неправилности које су ревизори утврдили. Међутим, сам основни документ у односу на који се ревизија врши није био предмет ни критике ни проучавања. То је завршни рачун, или још прецизније предлог закона о завршном рачуну буџета Републике Србије за 2008 годину.

Свако ко је читао предлог закона о буџету и предлог закона о завршном рачуну буџета, може да види огромну диспропорцију. Док се у предлогу буџета неки приходи и расходи детаљно образлажу, образложења у завршном рачуну су веома штура. Из табела се види само колико новца је било планирано на некој ставци и колико је заиста утрошено. Неко ће рећи да заинтересовани читалац може да упореди почетни и завршни документ и да на тај начин изведе даље закључке и то је истина. Али, то свакако није поента. Сврха завршног рачуна би требало да буде не само да нас информише да је неки државни орган потрошио 85% одобрених средстава за плате или 54% за набавке машина и опреме, већ и да нам објасни због чега је дошло до те разлике. Штавише, завршни рачун би требало и да нам каже, када год је то могуће, и шта је постигнуто са уложеним новцем, на пример, да ли је неки државни орган који је утрошио сва одобрена средства у потпуности испунио задатке које има на основу разних прописа које је та иста Скупштина усвојила. Да не говоримо о томе да је буџет за пет министарстава сачињен по програмском начелу, а да је метод извештавања о извршењу буџета и овде искључиво линијски. Џаба нам навођење програма, опис пројеката и нумеричке пројекције резултата у програмском буџету, кад у извештајима нема ни речи о томе колико су ти програми остварени. Завршни извештај неке мале невладине организације о реализацији пројекта вредног 10 хиљада евра садржи много више информација о оствареним циљевима и одступањима у коришћењу одобрених средстава него извештај који покрива програме вредне неколико милијарди евра.

Ја наравно не мислим да су за ово уопште „криве рачуновође“. Не мислим ни да се крши закон тиме што се појављују овакви завршни рачуни. Проблем је у томе што у досадашњим реформама буџетског система извештавању било посвећено мало пажње. Можда је разлог за то и околност да Народна скупштина годинама није расправљала о завршном рачуну буџета. С једне стране, народни посланици су имали право зато што су чекали да прво о том завршном рачуну добију мишљење ревизора. С друге стране, да су макар једном отворили расправу и одбили Владин предлог завршног рачуна, али не због нетачности цифара које у њему пишу, већ због тога што нема исти ниво детаљности информација као предлог самог буџета, вероватно бисмо сада већ имали знатно бољу ситуацију. Или би се законски прецизирало да завршни рачун мора да садржи ове додатне податке или би се променила пракса у погледу извештавања.

Сигурно је да и међу посланицима и у грађанству, велика већина нема времена и знања да чита ово штиво и да им је лакше да сачекају ревизорски извештај, па да тек на основу њега креирају своје мишљење. То је легитимно, томе ревизија углавном и служи. Међутим, има међу пореским обвезницима и нас који бисмо радо и сами стекли утисак и извели закључке о финансијском пословању буџетских корисника. Нама је ревизорски извештај само помоћно средство, које треба да нам осветли да ли је све било баш онако као што је Влада описала. И ревизорима и заинтересованим читаоцима би било много лакше када би штиво које нам Влада презентује било детаљније.